

חבל נחלתו

לעשירי שאין ב"ד מבטל וכו', לעומת זאת לפי התירוף הראשון היה בכוחו להקל ולשנות וזה אשר ניסה ולא הודו לו. ה. מחלוקת שניה היא מה הכונה של: "יש שלום". רש"י כתב: "יש שלום שאין יד העובדי כוכבים תקיפה על ישראל". וכ"כ במאירי: "כיצד בזמן שיש שלום ר"ל שאין יד האומות תקפה עלינו, אין מתעניין בהם אפילו מתורת רשות שהרי נאמר יהיו לבית יהודה לששון ולשמחה. אין שלום ואין שמד שיד האומות תקפה עלינו אלא שאין גזרין עלינו גזרות לבטל המצוות..."

לעומת זאת בטור [תק"נ] כתב: "דליכא שלום שהבית חרב וליכא שמד במקום ידוע בישראל..." ובסימן הבא פותח: "ט"ב אין

בי"ד יכולין לבטלו כיון שהוכפלו בו הצרות...". ו. תענית נ"ט ע"ב: "תשעה באב שחל להיות בשבת וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת אוכל ושותה כל צרכו ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו". אבל כבר הגאונים (מובא בטור) כתבו: "אבל אנו אין אנו רגילין כך ואפי' בשבת אין אנו אוכלין בשר ושותים יין בסעודה המפסקת משום חורבן הבית". ומביא מח' ראשונים בכך.

ז. נחלקו הראשונים איך מבדילים במוצ"ש שחל בה ט"ב [טור תקנ"ו].

ח. ובסי' תקנ"ט נחלקו בענין הבדלה ודנו לגבי אלה שבאותו יום יו"ט שלהם ואינם צריכים להשלים את התענית.

סימן טז

גדר חיוב נשים בתקיעת שופר

ופרש רש"י: "תינוקות הוא דלא מעכבין — דבעי לחנוכייהו. הא נשים מעכבין — דפטורות לגמרי, דמצות עשה שהזמן גרמא הוא, וכי תקעי — איכא בל תוסיף. בני ישראל סומכין — דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכס וגו' וכתוב בההוא ענין וסמך ידו וגו' — סומכות רשות — אלמא, אף על גב דפטרינהו קרא — ליכא איסורא, והוא הדין למצות עשה שהזמן גרמא".

מרש"י משמע שההיתר לתקיעה הוא משום נחת רוח לנשים כמו בסמיכה. ואע"פ שתקיעה בסתם אסורה משום שבות — התירו לנשים.

ג. כתב הרא"ש [ר"ה פ"ד סי' ז':] "ובעל העיטור כתב מסתברא דאין אחר תוקע להן אלא הן בעצמן. ונהגו באשכנז לתקוע לנשים

א. נפסק להלכה (או"ח סי' תקפ"ט) שנשים פטורות מתק"ש משום מ"ע שהזמן גרמא. אבל יכולות לתקוע ונחלקו השו"ע והרמ"א האם מברכות או לאו. ננסה לברר להלן מה הם הגדרים ההלכתיים לתקיעת שופר של נשים, ומי מוציא אותן ידי מצות השופר.

ב. 'חיובן' נלמד בגמרא נראש השנה ל"ג ע"א כך: "אין מעכבין את התינוקות מלתקוע. הא נשים — מעכבין. והתניא: אין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקות מלתקוע ביום טוב! — אמר אביי: לא קשיא; הא — רבי יהודה, הא — רבי יוסי ורבי שמעון. דתניא, ניקרא א' דבר אל בני ישראל — בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות, דברי רבי יהודה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נשים סומכות רשות".

חבל נחלתו

ד. אמנם מדברי הראב"ה (שהביא הרא"ש) משמע שיש בתקיעה בשביל נשים דבר מצוה, אף עבור אנשים, וע"כ מוציאין את השופר לרה"ר ביו"ט ואין זו הוצאה שלא לצורך. וכן מי שיצא יכול לתקוע עבור נשים. ונראה מדבריו שתקיעה לאשה היא כתקיעה לאיש – בדרגתה.

וצריך לשאול, לפי הראב"ה, איך אשה תוציא את חברתה הרי מי שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים י"ח. וניתן לומר שעם הרשות לתקיעה, באה מעין ערבות וע"כ יכולה 'להוציא' את חברתה. וכמו"כ איש 'מוציאה' (בין אם יצא ובין אם לאו). אולם ניתן לומר שאשה כיון שאינה מחויבת במצוה אינה מוציאה את חברתה י"ח. וכל אחת יכולה לתקוע לעצמה או לשמוע ממי שהוא בר חיובא.

ה. הטור [או"ח סי' תקפ"ט] כתב: "אנדרוגינוס מוציא את מינו שאם זה זכר גם זה זכר ואם זה נקבה גם זה נקבה" משמע מדבריו שאשה 'מוציאה' את חברתה, ועולה שאם מחייבות עצמן יש להן מעין ערבות להוציא אחת את חברתה. ובניגוד לרש"י [כ"ט ע"א] שכתב: "זאי בתר נקבות אזלת – שניהן פטורין".

ו. אף הברכה, לסוברים כר"ת ומתירים ברכה, מלמדת שהחובה שהאשה מכניסה את עצמה הופכת לגבה כחיוב, וע"כ אף יכולה לברך עליה. ובחיי אדם כתב שנשים שצריכות לאכול קודם התקיעות – תאכלנה, משום שבמקום חולי לא קבלו על עצמן.

ז. בשו"ת שאגת אריה (סי' ק"ד) הסיק, בניגוד לשיטת העיטור, שעדיף שאיש יוציא

יולדות קודם שתקעו בבהכנ"ס כדי שיוציא התוקע א"ע. וראב"ה כתב כיון דנשים סומכות רשות ועבדי סמיכה בהקפת ידיהו אע"ג דדמי קצת לעבודה בקדשים ה"ה בתקיעה שהיא חכמה ואינה מלאכה מותר לתקוע להם, ואפי' מי שיצא כבר, ומותר נמי להוציא את השופר בר"ה לבהכנ"ס כדי לתקוע להן. וכן נ"ל דלא גריעה אשה מקטן שלא הגיע לחינוך דמתעסקין בהן כדי שילמדו כ"ש לנשים דמכוונות למצוה מתעסקין בהן כדי שילמדו".

נראה מדברי בעל העיטור שביחס לאנשים יש בתקיעה לנשים בלבד דורא דאיסורא, וע"כ אסור לתקוע להוציאן אלא הן יתקעו בעצמן. (ומוסיף הרא"ש שלכן באשכנזי כשתקעו למי שלא הגיעה לביה"כ תקעו להן קודם התקיעות בבית כנסת, והתוקע הוציא את עצמו י"ח). ונראה מדבריו שכיון שהתקיעה היא רשות לגמרי, נהי שמתירים אותה לנחת רוח לנשים אולם אין בה צד של ערבות שצריכה לשמוע מן המחוייב בדבר, ואולי אף שום גדר הלכתי אחר, ואולי יכולה לשמוע מקטן וממתעסק ומאשה.

וכדברי בעל העיטור כתב היראים נסי' תי"ט: "ואם יצא לא יתקע לנשים ולתינוקות דנשים פטורות דהו"ל מ"ע שהז"ג ונמצא תוקע לבטלה, אבל הן יתקעו לעצמן דכיון דאין בתקיעה איסורא דאורייתא... הלכך משום נחת רוח דנשים ותינוקות שרינן להו עד שילמדו". וכן הרוקח נסי' ר"ב: "וכן הנשים אם תוקעות לעצמן אין מעכבין דדמי להא דאמרינן בפרק בתרא דעירובין ובחגיגה בפ' אין דורשין נשים סומכות רשות".

חבל נחלתו

אשה ולא היא תתקע לעצמה או לנשים אחרות. משום שלאיש הואיל והותרה תקיעה לצורך הותרה אף שלא לצורך. לעומ"ז לאשה לא הותר וע"כ תקיעתה אסורה משום שבות של תקיעה ביו"ט.

סימן יז

סוכה בעלת פתחים מרובים

א. הדפנות המכשירות את הסוכה

מבנה הסוכה הצבורית היה כך:

נראה להסתמך על מחיצות ד-ה וז-ט כמחיצות המקבילות זל"ז ועל מחיצה ה-ו כמחיצה שלישית.

כתב בשו"ע [סי' תר"ל סעיף ג'-עפ"י הסוגיא בדף ז' ע"א], שסוכה העשויה כמבוי צריכה דופן ד"ט ומשהו ומעמידו במאונך לאחת הדפנות בפחות מג' וכשרה. ונחלקו הראשונים אם צריך צוה"פ לחבר בין קצה הדופן השלישית לדופן שהיא רחוקה ממנה, וכפי שבארו המ"מ והגר"א בביאורו דנחלקו אם מימרא דרבא אף בסוכה העשויה כמבוי, והכריעו להחמיר כרמב"ם כן כתב המשנה ברורה [סי' תר"ל ס"ק ט"ז]. ובמג"א [ס"ק ג'] הסתפק אם צוה"פ דיה בסוכה גדולה, אולם כתב במ"ב [ס"ק ט"ו] שהכריעו האחרונים שה"ה אף בסוכה גדולה¹.

ואשר לסוכה זו, כאן קטע ד-ה מקביל לקטע ז-ט וע"כ הוי כמבוי. ולפי"ז הטלנו צוה"פ בין נק' ו ל-ז.

שטח א-ג x ב-ד היה מכוסה רשת. שאר השטח היה מכוסה סכך. מ-ב עד ד לא היתה דופן, בין ח ל-ז ובין ו ל-ט היה פתוח ללא צורת הפתח, אבל היו שם עמודי תמך. האם הסוכה כמות שהיא כשרה, ואם לאו, מה נחוץ כדי להכשירה. פירוט השאלות:

(א) מה הן דפנות המכשירות את הסוכה?
(ב) האם הדופן הפרוצה לסככה פוסלת?
(ג) האם יש צורך בעשייה מחודשת כדי שלא יהיה תולמ"ה?

1. סוכה קטנה דמג"א לא ידעתי שיעורה, דהא שיעור קטנה בד"כ ז' על ז' וזה ודאי לא שייך הכא, ואולי כונתו ד' על ד' אמות וצ"ב.
הערות הרה"ג יעקב אריאל: נלענ"ד שכל שהפרוץ באותה דופן מרובה על העומד זוהי סוכה גדולה וצריכה צוה"פ.